14.6.2018

Suomen eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

**Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta torstai 14.06.2018 klo 12:15 / HE 59/2018 vp**

Tampereen avoin ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työttömyysturvalain muuttamisesta. Lain tavoitteena on mahdollistaa 25 vuotta täyttäneen työnhakijan päätoiminen opiskelu työttömyysetuudella, mikäli opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yrittäjyyttä sekä kestävät maksimissan kuusi kuukautta. Nämä tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Parannukset työttömien työnhakijoiden opiskelumahdollisuuksiin ovat tarpeen sekä inhimillisestä että yhteiskunnallisesta näkökulmasta ja tuovat kaivattua joustavuutta työttömän ammattitaidon ja osaamisen päivittämiseen. Opintojen suunnittelun lähtökohtana tulee voida olla työttömän työnhakijan osaamistarve työllistymisen edistämiseksi, eikä päätoimisuuden opintopisteraja (5 op/kk korkeakouluissa).

Esitetyssä muutoksessa TE-toimiston tekemä yksilöllinen tarveharkinta jää pois ja asia ratkaistaan asiakkaan oman ilmoituksen perusteella, mikä on opiskelijan näkökulmasta edistysaskel. Muutoksen rinnalla, kuten esityksessä onkin, on tärkeää säilyttää omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun mahdollisuus tarveharkintaisesti. Tällöin myös pidemmät, maksimissaan kahden vuoden päätoimiset opinnot ovat mahdollisia yli 25-vuotiaille. Muutosehdotukseen sisältyvä mahdollisuus suorittaa keskeytynyt tutkinto loppuun parantaa työttömän mahdollisuutta valmistua, mikäli se onnistuu puolen vuoden aikana ja keskeyttämisestä on vähintään vuosi.

Tampereen avoimessa ammattikorkeakoulussa opiskeli vuonna 2017 noin 1300 opiskelijaa, joista noin 30 henkilöä pyysi todistusta opinnoistaan työvoimaviranomaisia varten. Näistä noin kymmenen henkilöä pyysi todistusta alle puoli vuotta kestävien opintojen vuoksi. Vaikka viime vuoden aikana lain vaikutuksen piirissä näyttäisi olevan pieni ryhmä opiskelijoita Tampereen avoimessa ammattikorkeakoulussa, on lakiehdotus kuitenkin erittäin kannatettava, sillä se mahdollistaa jatkossa myös päätoimisen opiskelun. Opintosuunnitelmaa tehtäessä ei enää tarvitse laskea opintopisteitä, vaan osaamisen päivittäminen tai kehittäminen voivat olla etusijalla. Jo yksi intensiivisesti kuukauden aikana toteutettu 5 opintopisteen opintojakso tulkitaan nykylain mukaan päätoimiseksi, vaikka se toteutusmuodoiltaan voi olla oman aikataulun mukaan tehtävää itsenäistä opiskelua.

Avoimen ammattikorkeakoulun opintotarjonta koostuu tutkintoon kuuluvista opintojaksoista ja opiskelu on vaativaa, joten opintoihin tuskin hakeudutaan jatkossakaan vain työttömyysetuuksien tai aktiivimallin vaatimusten täyttämiseksi, mikä lakiesityksen perusteluissa mainittiin mahdollisena negatiivisena vaikutuksena.

Yleisesti voidaan sanoa, että ammattikorkeakoulun osaamista kehittävät täydennyskoulutukset, erikoistumiskoulutukset ja avoimen AMK:n laajemmat kokonaisuudet on suunniteltu sivutoimisiksi, jotta työssä käyvien henkilöiden osallistuminen on mahdollista. Lyhytaikaisia päätoimisia opintoja ei korkeakoulujen nykyisessä tarjonnassa juuri ole.

14.6.2018

Lakiehdotuksessa on rajattu pois puolta vuotta pidemmät päätoimiset tutkintoon tähtäävät opinnot, mikä on avoimen ammattikorkeakoulun näkökulmasta valitettavaa. Avoimessa ammattikorkeakoulussa opiskelee väliinputoajaryhmä, jolla ei ole oikeutta työttömyyskorvaukseen (pl. omaehtoinen tarveharkintainen tuki) eikä opintotukeen. Työttömyysturvan näkökulmasta heidät tulkitaan päätoimisiksi opiskelijoiksi ja opintotuen näkökulmasta sivutoimisiksi opiskelijoiksi. Kyseinen ryhmä opiskelee päätoimisina opintoina lukuvuoden ajan ns. polkuopintoja tavoitteena päästä tutkinto-opiskelijaksi. Polkuopinnot koostuvat AMK-tutkintojen ensimmäisen vuoden opinnoista ja mahdollistavat tutkinto-opiskelijaksi hakeutumisen erillishaussa avoimen AMKin väylän kautta. Kyseinen valintatapa on vakiintunut ammattikorkeakouluissa ja on linjassa valtakunnallisen korkeakoulujen valintaperusteuudistuksen tavoitteiden kanssa.

Polkuopiskelijoita Tampereen avoimessa ammattikorkeakoulussa on vuosittain noin 160, joista 20 henkilöä haki kuluvana lukuvuonna oikeutta omaehtoiseen opiskeluun. Suurin osa sai tarveharkintaisen luvan työttömyysetuuteen, joten yli 25-vuotiailla on mahdollisuus päätoimisiin tutkintoon tähtääviin opintoihin. Suurin osa polkuopiskelijoista on kuitenkin alle 25-vuotiaita, eivätkä saa päätoimiseen opiskeluunsa mitään yhteiskunnan tukea. Perustelut heidän jättämisestään tämän esityksen ulkopuolelle ovat valtiontaloudellisestä näkökulmasta ymmärrettäviä. Perusteltua olisikin säätää opintotuen saamisen ehdoista niin, että avoimen AMK:n polkuopiskelijat olisivat opintotukeen oikeutettuja. Nyt he ovat epätasa-arvoisessa asemassa samassa ryhmässä opiskelevien tutkinto-opiskelijoiden kanssa toimeentulon ja opintososiaalisten etujen osalta. Avoimessa ammattikorkeakoulussa käytetyt tukikuukaudet voisi vähentää tukikuukausien kokonaismäärästä, sillä polkuopinnot lyhentävät tutkinnonsuorittamisaikaa vuodella ja nopeuttavat nuorten siirtymistä työelämään.

Tampereen avoin ammattikorkeakoulu

Lisätietoja: kehittämispäällikkö Tiina Hakkarainen, puh. 050 563 5572, tiina.hakkarainen@tamk.fi